

Arbetsförmåga och metoder för arbetspensionsrehabilitering

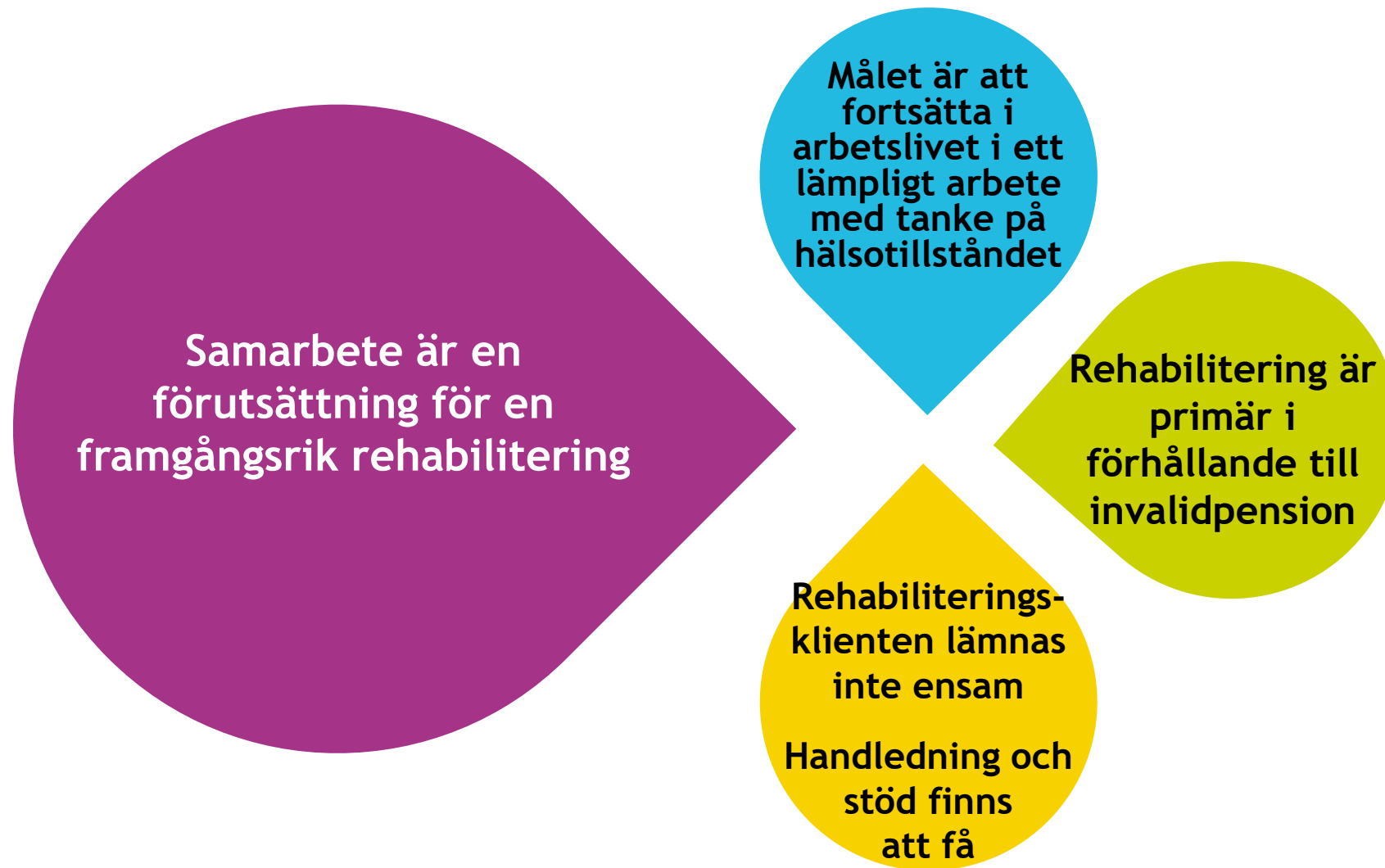
Mariehamn 21.9.2022

Jan Schugk
Överläkare

Arbetspensionsförsäkringsbolaget Varma

Arbetspensionsrehabilitering är yrkesinriktad rehabilitering

Förutsättningar för beviljande av arbetspensionsrehabilitering

Rätten till yrkesinriktad rehabilitering bestäms i lag:

- ArPL 25 §
- FöPL 22 §
- OffPL 22 §, LFöPL 42 § och SjöPL 25 §

- En arbetstagare eller företagare som ännu inte uppnått den lägsta pensionsåldern har rätt till rehabilitering, om följande kriterier uppfylls:
 - en sjukdom, ett lyte eller en skada medför sannolikt risk för att sökanden blir arbetsoförmögen på det sätt som avses i lagen om pension för arbetstagare (ArPL 35 §)
 - arbetstagaren eller företagaren har förtjänat minst 37 725,23 € (år 2022) i försäkrade arbetsinkomster under de fem senaste kalenderåren
 - arbetstagaren har ett yrke och har etablerat sig i arbetslivet
 - arbetstagaren eller företagaren har inte rätt till rehabilitering enligt olycksfalls- eller trafikförsäkringen och
 - den yrkesinriktade rehabiliteringen är ändamålsenlig.

Bedömning av risken för arbetsoförmåga vid arbetspensionsrehabilitering

- Risk för arbetsoförmåga innebär att sökanden utan rehabiliteringsåtgärder skulle beviljas invalidpension enligt arbetspensionslagarna inom de närmaste åren.
- Sökanden behöver inte vara arbetsoförmögen så att det berättigar till pension vid tidpunkten för bedömningen, utan med de närmaste åren avses en period på cirka 5 år. Dessutom förutsätts det att risken för arbetsoförmåga kan elimineras eller skjutas upp genom arbetspensionsrehabilitering.
- Risken för arbetsoförmåga bedöms alltid enligt sökandens individuella situation.
- Vid bedömningen beaktar pensionsanstalten sökandens situation som helhet.

Bedömning av rehabiliteringens ändamålsenlighet

Skulle sökanden kunna fortsätta i arbetslivet med hjälp av arbetspensionsrehabilitering?

Vid bedömningen beaktas den sökandes:

sjukdom, lyte
eller skada

ålder

yrke

utbildning

tidigare verksamhet

etablering i
arbetslivet

Beslut om yrkesinriktad rehabilitering

- Ansökan om rehabilitering kan göras elektroniskt eller på pappersblankett (PSC 2136r)
- Arbetspensionsanstalten utreder rätten till yrkesinriktad rehabilitering för den som ansökt om invalidpension och meddelar ett beslut, om kriterierna för yrkesinriktad rehabilitering uppfylls.
 - > Om kriterierna inte uppfylls, ges inget nekande beslut.
- Beslut om rätten till yrkesinriktad rehabilitering
- Beslut om rehabiliteringens innehåll (rehabiliteringsplan)
- Beslut om utbetalning av rehabiliteringsförmån

Arbetspensionsanstaltens beslut om utbetalning under rehabiliteringen

- Under tiden av aktiv rehabilitering (t.ex. arbetsprövning eller studier) utbetalas rehabiliteringsförmån
 - Rehabiliteringspenning
 - Rehabiliteringsstöd (invalidpension på viss tid) + rehabiliteringstillägg
- Dessutom kan rehabiliteringsklienten ansöka om ersättning för resor och kostnader
 - www.tela.fi/sv/pensionssystemet/arbetspensionsrehabilitering/rekommendation-i-anlutning-till-kostnader/

Metoder för yrkesinriktad rehabilitering

Arbetsprövning, arbetsträning, utbildning, näringsstöd för företagare

Arbetsprövning

- **Ofta efter lång sjukfrånvaro**
- **Också vid omplacering eller planering av omskolning**

- Återgång till anpassat tidigare arbete eller nytt arbete
- I allmänhet 1-3 månader, högst 6 månader
- Arbetsprövningen kan vara oavlönad eller avlönad
- Vid oavlönad arbetsprövning/arbetsträning försäkrar pensionsanstalten rehabiliteringsklienten också i händelse av arbetsolycksfall

Arbetsträning och utbildning

- **Arbetsträning**

- Vanligen inskolning i nytt arbete som komplement till arbetsprövning
- I allmänhet 6 månader, högst 1 år
- Plan som följer ett tidsschema
- Vanligen förenad med teoretiska studier, t.ex. en kurs

- **Utbildning**

- Fortbildning
- Läroavtalsutbildning
- Yrkesinriktad omskolning
- Obs! Arbetspensionsrehabilitering är ingen garanti för att den tidigare inkomstnivån bibehålls

Näringsstöd som arbetspensionsrehabilitering för företagare

Näringsstöd kan beviljas för:

- att grunda ett eget företag
- att anpassa tidigare företagsverksamhet så att den bättre lämpar sig med tanke på hälsotillståndet
- yrkesutövning

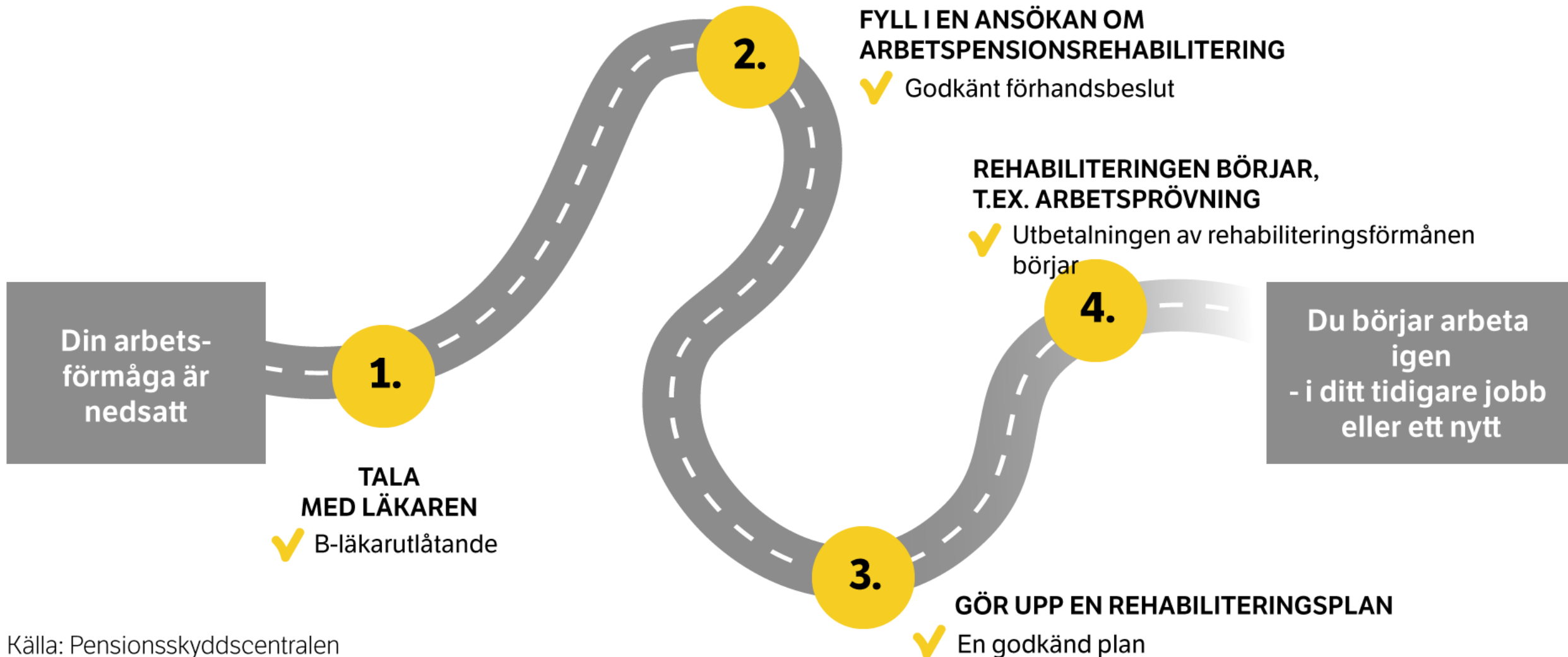
- Förutsättningen för beviljande av näringsstöd är att företaget har goda verksamhetsförutsättningar
- Som bilaga till rehabiliteringsplanen behövs i allmänhet en finansieringsplan, uppgifter om företagets finansiering och en uppskattning av företagets livsduglighet och marknadssituationen
- Kan beviljas för anskaffning av arbetsredskap och arbetsmaskiner som behövs för utövande av yrke
- Företagare kan som arbetspensionsrehabilitering också få ersättning för hjälpmedel och utrustning som underlättar arbetet
 - För en chaufför exempelvis anordningar som underlättar körningen
- Vid beslut om näringsstöd ges ett individuellt beslut
 - Objektet för understödet, beloppet och inom vilken tid understöd kan betalas ut -> inom cirka ett år

Hjälp vid upprättandet av en rehabiliteringsplan

- Om klienten behöver hjälp med att upprätta rehabiliteringsplanen, kan arbetspensionsanstalten ge uppdraget till en serviceproducent som erbjuder rehabilitering
- Serviceproducenterna erbjuder personlig handledning i rehabiliteringsklientens närområde
- Arbetspensionsanstalterna har egna avtalspartner som de samarbetar med (t.ex. Mehiläinen, Terveystalo, Barona)

Ett typiskt rehabiliteringsförlopp

Nya arbetsuppgifter genom arbetsprövning

- 59-årig närvårdare
 - Artros i knäna, dessutom andra problem i hållnings- och rörelseorganen
 - Arbetar inom hemtjänsten för äldre

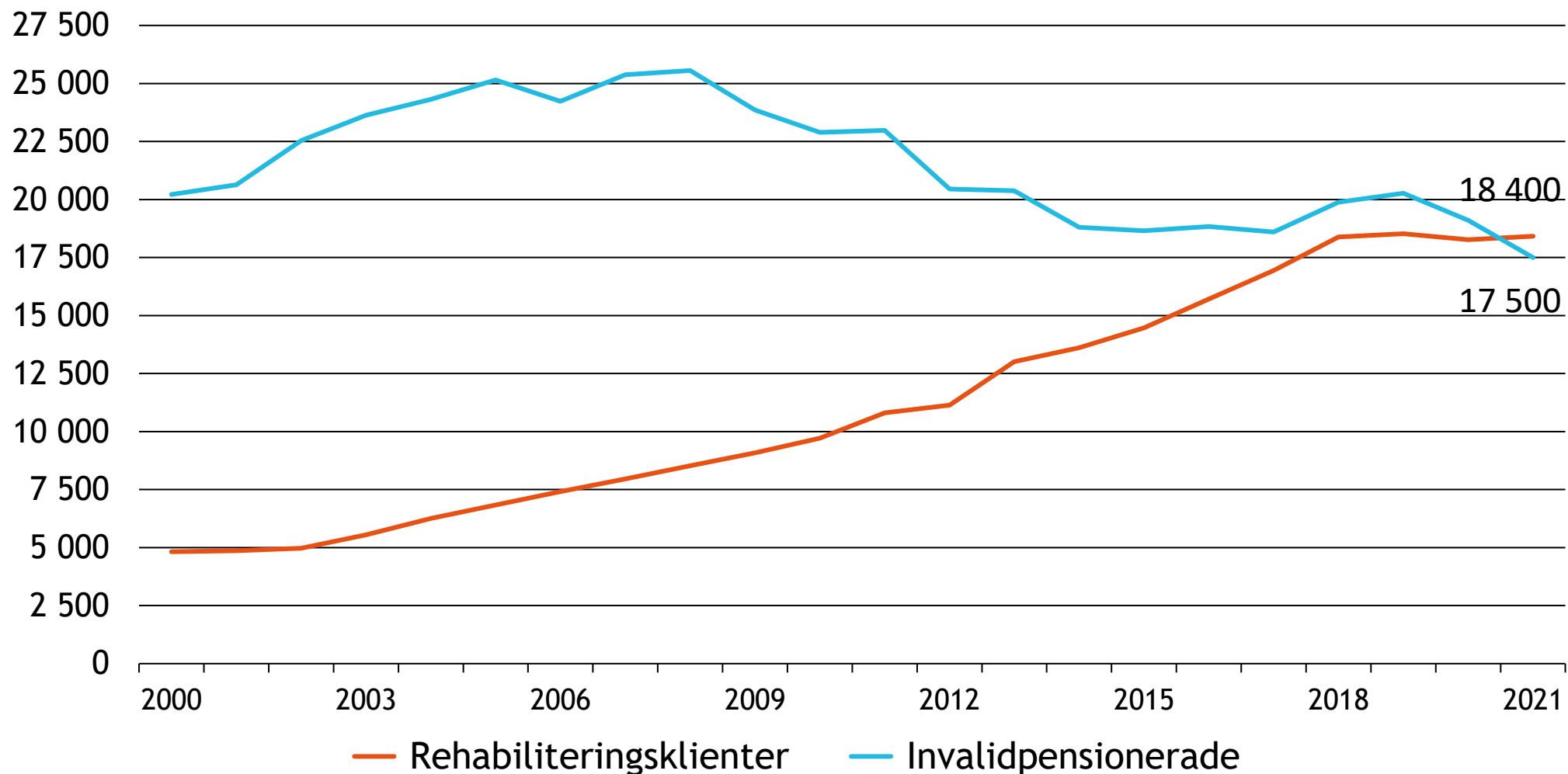
> Arbetet inom hemtjänsten för tungt

> Beviljades arbetsprövning i 3 månader i lättare vårdarbete i ett servicehus, men det gav inte tillräcklig lättnad i arbetsbilden

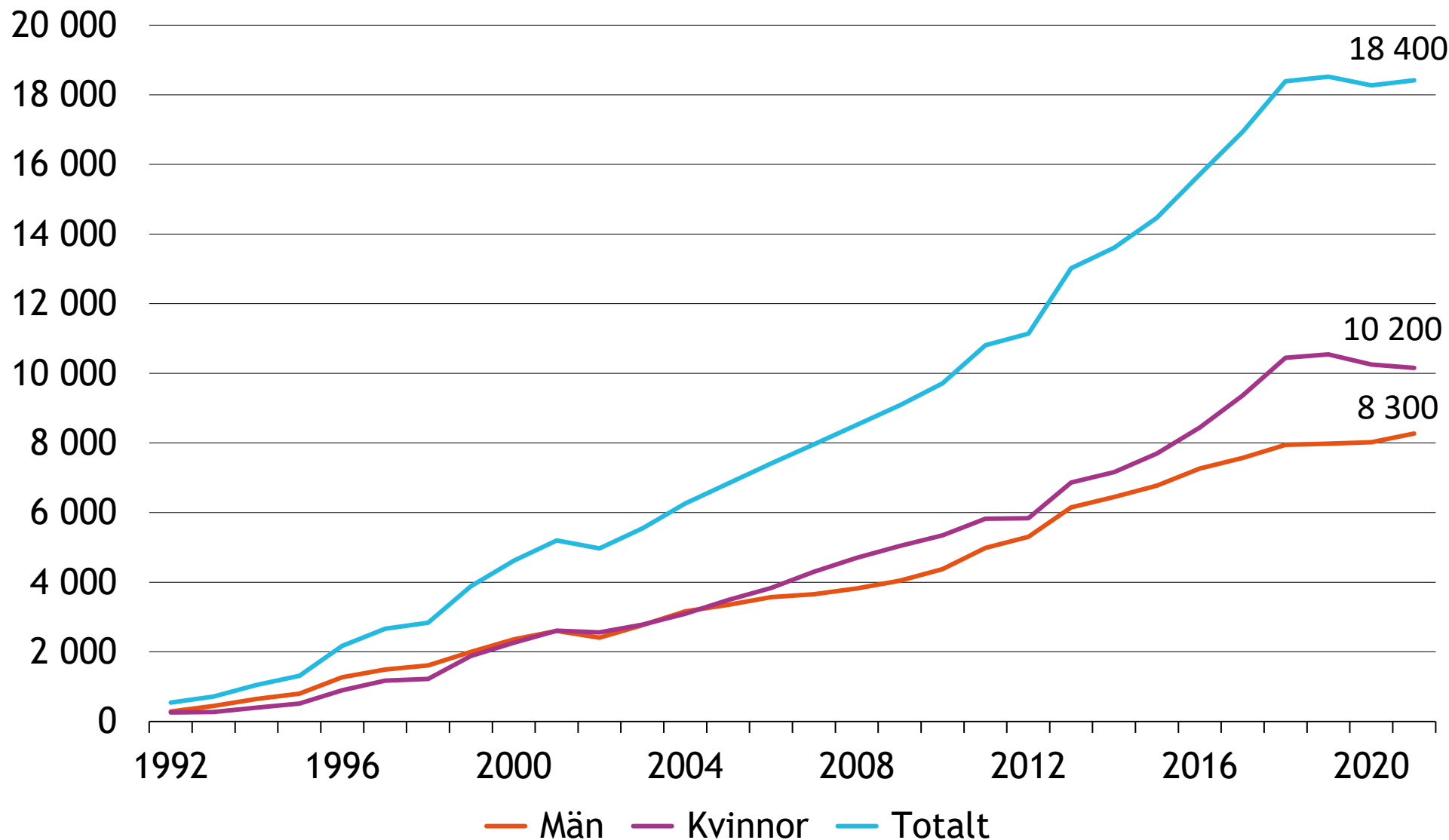
> Beviljades ny arbetsprövning i assisterande uppgifter i dagverksamhet för äldre

> Den nya arbetsprövningen lyckades bra och rehabiliteringsklienten övergick till assisterande uppgifter vid dagverksamheten för äldre

Rehabiliteringsklienter och invalidpensionerade åren 2000-2021

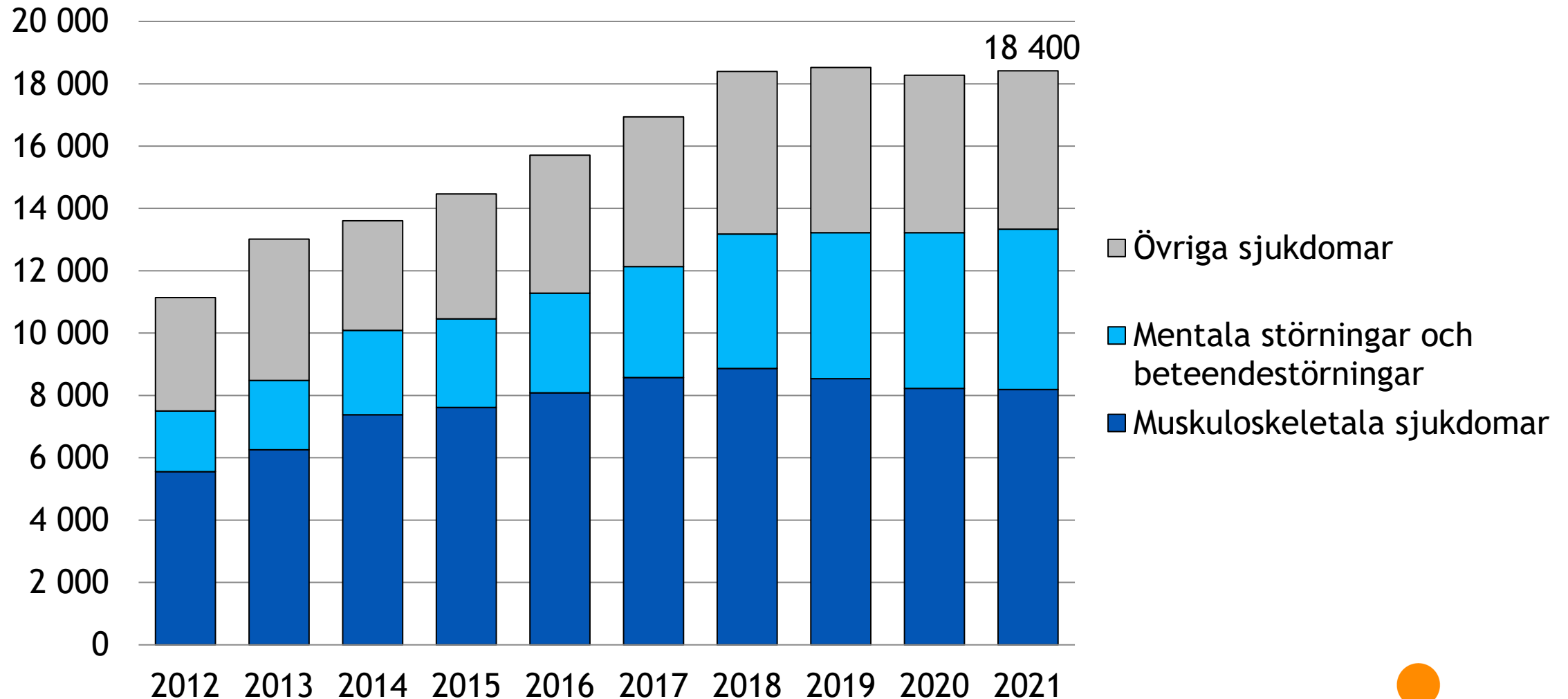

Arbetspensionsrehabiliteringsklienter åren 1992-2021

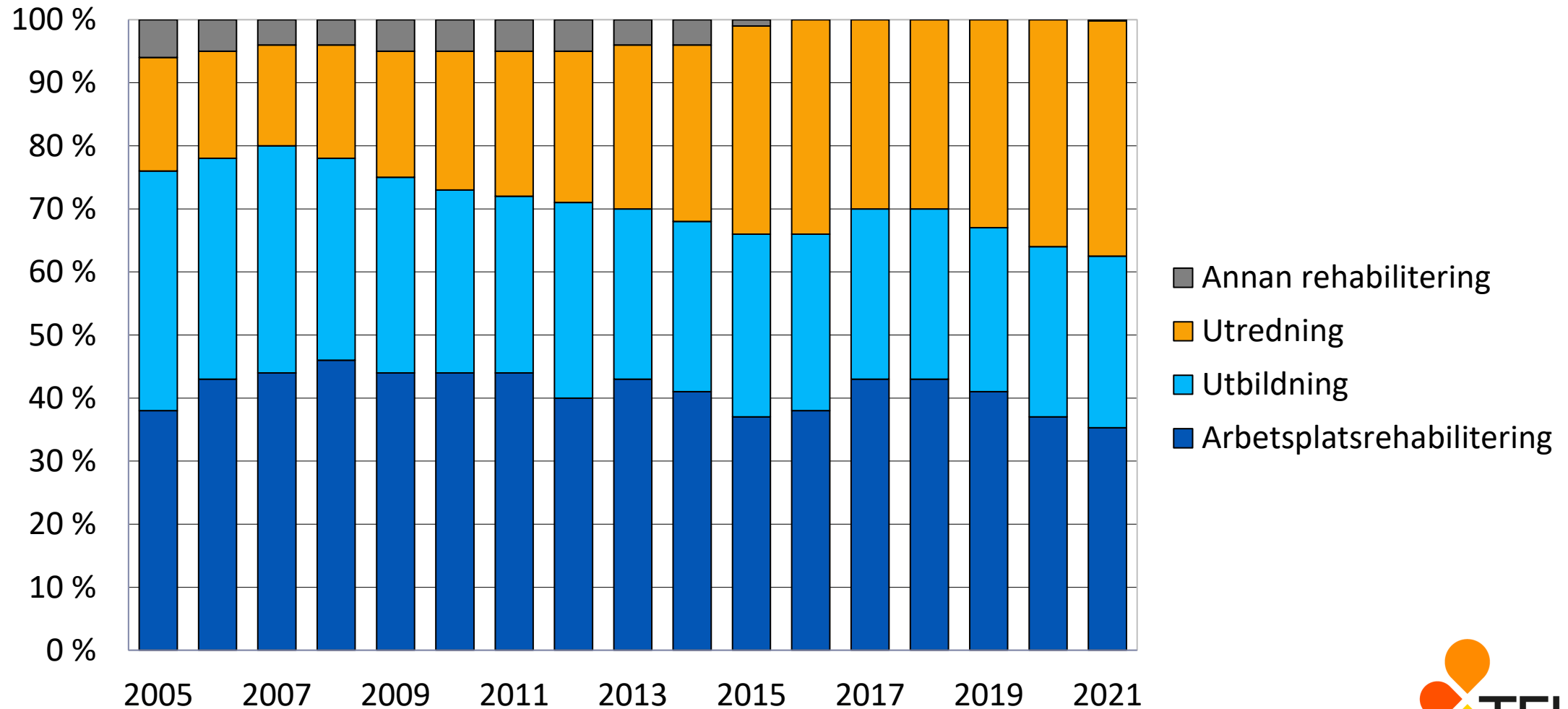

Arbetspensionsrehabiliteringsklienter enligt diagnos åren 2012-2021

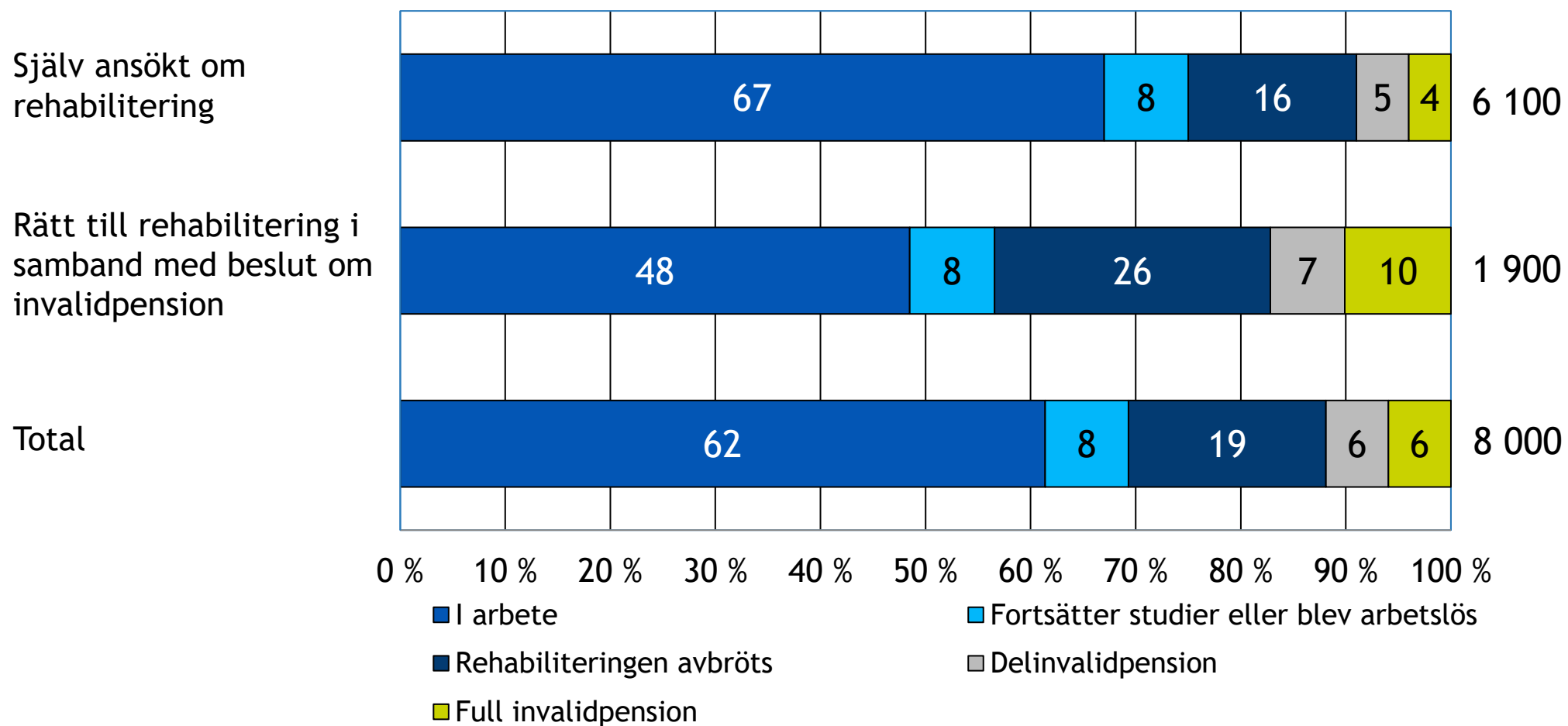
Rehabiliteringsklienter/antal

Rehabiliteringsåtgärdernas fördelning (%) åren 2005-2021

Personer som avslutat rehabiliteringen 2021 enligt bakgrund

TACK!

Jan Schugk
jan.schugk@varma.fi